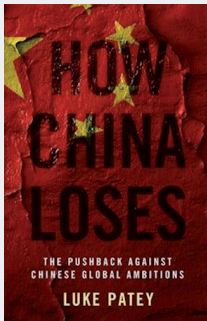

ANMELDELSE:

Vi skal ikke bøje os for Kina

Af **Mette Skak**

Det er både klogere og mere effektivt at gå imod Kina end at bøje nakken og tilpasse sig. Regimet i Beijing er nemlig ikke nær så magtfuldt, som det forsøger at give indtryk af, argumenter Luke Patey i sin vigtige nye bog.

Luke Patey (2021):
**How China Loses:
The Pushback
against Chinese
Global Ambitions**
Oxford University
Press. 383 s.

Luke Pateys bog *How China Loses: The Pushback against Chinese Global Ambitions* er et velskrevet og veldokumenteret *wake up-call*, der bør læses af beslutningstagere. Den omhandler vor tids storpo-

litiske udfordring: Kinas økonomiske ekspansion, og hvordan den stiller omverdenen.

Bogens budskab er, at Kina egentlig sjældent har succes med at tyrannisere andre, men at det kræver europæisk og international solidaritet at holde Kina stangen. Patey mener således ikke, at Kina skal holdes nede, for Kina er kommet for at blive. Den røde tråd i analysen er i stedet *pushback*, det vil sige de modforholdsregler, som Kinas ufine metoder afstedkommer overalt i verden.

Ifølge Patey skal omverdenen ikke føle sig prisgivet Kinas luner, for Kinas straffeaktioner ender ofte som de rene selvmål. Når Kina gør den gensidige afhængighed til et våben, som Patey skriver, satser Kina på, at interdepen-

densen mellem Kina og handelspartneren er i Kinas favør. Men der er typisk mere symmetri i parternes

Omverdenen skal ikke føle sig prisgivet Kinas luner, for Kinas straffeaktioner ender ofte som de rene selvmål.

Mette Skak (f.1956) er uddannet i russisk og historie ved Aarhus Universitet og ph.d. i statskundskab fra Københavns Universitet. Mette Skak er lektor ved Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet og ekspert inden for russisk udenrigs- og sikkerhedspolitik. Hun er medlem af redaktionskomitéen for *Udenrigs*.

følsomhed over for pludselige udsving i samkvemmet end som så. Andre gange har Kina ligefrem vist sig at være den sårbare part.

Rovdyrslogik

Patey er seniorforsker på Oxford Institute for Energy Studies og DIIS i København, hvor han er en af stedets internationale sværvægtere inden for Kinaforskningen.

Patey indleder sin bog med at distancere sig fra det snæversyn, der ifølge ham kendetegner amerikanske værker om Kinas opstigning grundet deres besættelse af USA's forhold til Kina. Hans fokus er de nok så væsentlige øvrige 60 procent af verdensøkonomien i Europa, Afrika, Asien og Latinamerika med deres mangfoldighed af militære apparater, teknologiske pionerer og kulturcentre. Han understreger, at Kina er den mest korrupte af alle de store økonomier. Internt lurder faren i form af 'mellemindkomstfælden'. Den handler om kinesernes stigende lønindkomster og den begyndende ældrebyrde, altså et pres for fortsat vækst, som Kina besvarer med øget gældsætning, mens innovation er den eneste løsning. Kina risikerer således at blive "gammel, før landet bliver rigt," som Patey konkluderer.

Kinas overordnede Asien-strategi handler om at opbygge et regionalt hegemoni. Xi Jinpings såkaldte 'kinesiske drøm' er en storstrategi, der blandt andet sigter på at kunne underlægge sig Taiwan i 2049 – hundredåret for formand Maos udråbelse af Den Kinesiske Folkerepublik.

Patey kalder Kinas økonomiske dagsorden for rovdysagtig: Følger

vi analogien, viser Pateys brødanalyse, hvordan Kina udser sig de svage og syge økonomiske dyr på savannen såsom Grækenland efter finanskrisen. Men ifølge Patey skal Kina blot bruge sådanne lette bytter til at gøre indtryk på de stærke og konkurrencedygtige nordeuropæiske økonomier, hvis kunnen er det eneste, som for alvor interesser kineserne. For Kina var havnen i Piræus således blot en "dragehoved-investering" ifølge Patey – dragens krop lå i Nordeuropa. Græske virksomheder fik kun få kontrakter og få længerevarende jobs ud af det, ligesom det heller ikke kom til en spredning af aktiviteterne.

Myten om Kinas lån

Pateys brødanalyse er designet, så tanken ledes hen på den britiske musiker Ian Durys gamle sang *In the deserts of Sudan and the gardens of Japan*. Patey kender Sudan indefra, og han vil gerne vise, hvordan Kinas energipolitiske interesser afstedkom en mere balanceret sikkerhedspolitik.

Sudan-kapitlet kommer desværre til at forvirre. Men analysen kommer på ret køl igen, når Patey skifter til Kinas Silkevejsprojekt.

Myten om Kinas betingelsesløse lånevilkår for at få nabolande med på Silkevejsprojekterne afvises af Patey. Først og fremmest vil Kina sikre kontrakter til sine statsejede virksomheder, så de kan løse deres problemer med overkapacitet på hjemmemarkedet ude i verden. Geopolitisk er målet med Silkevejens megen fokus på landtransport at gøre Kina uafhængig af USA's maritime tilstedeværelse i de

have, Kina ellers er henvist til som vejen til eksport.

I Europakapitlerne mærker man Pateys kendskab til Danmark, idet han gør Tibet-skandalen til et eksempel på, hvordan man ikke skal gøre. Han fremhæver Norge som et land, der ikke lod sig kyse af Kina trods

dramaet om Nobels fredspris til den kinesiske menneskeretsaktivist Liu Xiaobo i 2010.

Selvom Kina er en vigtig økonomi, er det det økonomiske samkvem mellem demokratierne i EU, der er altafgørende for EU-medlemmerne, ja sågar for Norge. Kina lever kort sagt højt på sin evne til at proportionsforvrænge sin betydning. Eller som Patey konkluderer: ”Europæiske ledere har mere forhandlingskraft over for Kina, end de tror.”

Kapitlerne om Japan og Indien hen imod bogens slutning er særdeles tankevækkende. Netop de to asiatiske stormagter begynder i disse år at finde fælles fodslag i *The Indo-Pacific Idea* samt den såkaldte Quad. *The Indo-Pacific Idea* er Japan og Indiens vision for det Indiske Ocean og Stillehavet, men uden USA i ryggen kan disse Kina-kritiske magter ikke holde stand mod Kina. Sikkerhedsdialogen i Quad består således af USA, Japan, Indien og Australien, hvortil formentlig kommer Storbritannien. Derudover støttes Quad af Vietnam og det strategisk vigtige Indonesien og over 60 procent af ASEAN-landenes befolkninger. Her fungerer Pateys analyse som en empirisk opdatering af en anden klassiker, nemlig historikeren Edward N. Lutt-

waks *The Rise of China vs. The Logic of Strategy* fra 2012.

Ifølge Luttwak vil Kinas økonomiske opstigning og navnlig landets strategisk-kulturelle fravær af indlevelse i nabolandenes situation bringe Kina på kollisionskurs med dem. Som minimum vil Kina rammes af et

ukoordineret geoøkonomisk *pushback*, hvor staterne griber til protektionisme. På EU-niveau ses ligefrem et koordineret *pushback* i form af dels skærpet kontrol med udefra kommende investeringer (investment screening), dels vilje til at skride ind over for Kinas statsstøtte til strategiske virksomheder.

Patey slutter med at notere, at nok kan Rusland hjælpe Kina med at skabe en ”autoritær Internationale” - altså en sammenslutning af autoritære stater. Det tæller bare ikke rigtig på plussiden, at Kinas øvrige nære partnere er de lige så dysfunktionelle Pakistan og Nordkorea samt Cambodia og Laos.

Sagen er, at hovedparten af klodens stater som de små eller mellemstore enheder, de nu engang er, vil have størst sikkerhedspolitisk interesse i den regelbaserede verdensorden, vi kender. Det er denne virkelighed, som Kinas hierarki-tænkning om sin egen plads i verden grundstøder på.

Pateys analyse er som sagt yderst tiltrængt, selv om han nedprioriterer alvorlige emner som Kinas industrispionage og rekruttering af forskere, som er blevet en stor sag herhjemme.

Bogen udkom, før Kina greb til at intimidere den hæderkronede tyske Kinatænketank Merics, og den har

Kina lever kort sagt højt på sin evne til at proportionsforvrænge sin betydning.

nabolandenes situation bringe Kina på kollisionskurs med dem. Som minimum vil Kina rammes af et

heller ikke Kinas nyeste geoøkonomiske storstrategi med: *Dual Circulation* (herom se Mark Leonards *The New China Shock* fra Project Syndicate fra 2021).

Kinas nye digitale valuta skal man næppe heller undervurdere. Men under alle omstændigheder giver Patey

modspil til den Silkevejshype, man finder hos historikere som Peter Frankopan i hans *The New Silk Road. The Present and Future of the World* fra 2018.

○○○